

θήσεως ὅτι μία καὶ μόνη ἐποπτεία τῆς φύσεως εἶνε ὀρθή, ἢ μηχανικὴ ἐποπτεία.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ὉΡΜΕΜΦΥΤΟΣ ΥΠΟ ΤΩΝ ΖΩΩΝ ΕΚΛΟΓΗ ΤΗΣ ΤΡΟΦΗΣ ΚΑΙ ΣΥΛΜΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΣΑΥΡΙΣΜΟΣ ΑΥΤΗΣ *

Ἄπαντα ἐν γένει τὰ ζῷα εἶνε πεπρωκισμένα δι' ἰδιαιτέρως δυνάμεως, ὅπως ἀναγκωρίζωσι τὰς χρησίμους αὐτοῖς τροφάς, ὁρμέμφυτόν τι δὲ ἰδιᾶζον ἀποτρέπει ταῦτα τῆς χρήσεως βλαπτικῶν τροφῶν. Ὁ ἄνθρωπος γέυεται ποικίλων τροφῶν καὶ εἶνε ἀμφίβολον, ἂν αὐταὶ ἦνε αὐτῷ ὠφέλιμοι, εἰς τὰ ζῷα ὅμως τοῦτο οὐδέποτε συμβαίνει, δυνάμεθα μάλιστα νὰ εἴπωμεν, ὅτι οὐδὲν ζῷον διατελοῦν ἐν φυσικῇ καταστάσει εἶνε τοσοῦτο ἀδηφάγον, ὥστε ἕνεκα πυλφαγίας νὰ καταληφθῇ ὑπὸ νοσήματος.

Τὸ ὁρμέμφυτον δὲ τοῦτο ἐξικνεῖται οὐ μόνον μέχρι τῶν τροφῶν, ἀλλὰ καὶ πρὸς πᾶν πρᾶγμα, ὅπερ καίτοι δὲν θεωρεῖται ὡς τροφή, εἶνε χορησίμον πρὸς τὸν βίον. Γνωστὸν εἶνε π. χ. πόσον αἱ περισσευαὶ ἀρέσκονται νὰ τρώγωσιν ἄσβεστον ἐκ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν μας, καὶ αἱ ὄρνιθες νὰ καταπίνωσι μετὰ τοῦ σίτου καὶ ἄμμον. Τὰ σώματα ταῦτα, ἅτινα εἶνε ἀναγκαῖα διὰ τὴν συντήρησιν τῶν ὀστέων καὶ σχηματισμὸν τῶν ὠσῶν, καίπερ μὴ οὔσαι τροφαί, ἀναζητοῦνται ὑπὸ τῶν ζῷων καὶ τρώγονται, ὠθουμένων πρὸς τοῦτο ὑπὸ τοῦ ἐφ' ἀπάντων τῶν ζῷων ἐπικρατοῦντος ὁρμεμφύτου.

Ἡ ἀηδία τῶν ζῷων πρὸς τροφὰς βλαπτικὰς εἶνε τοσοῦτο μεγάλη, ὥστε πολλὰ τούτων προτιμῶσι ν' ἀποθάνωσι τῆς πείνης ἢ νὰ γευθῶσι τροφῶν, πρὸς ἃς ἡ φύσις οὐδεμίαν παρέχει αὐτοῖς· κλίσιν, ἐνῶ εἶνε βέβαιον, ὅτι ἂν θρωποὶ λιμώττοντες τρώγουσι πρᾶγμα α, ἅτινα οὐδὲν ἔχουσι θρεπτικῆς ὕλης ἐμπεριέχουσι.

Μόνον εἰς τινὰς περιπτώσεις παρατηρεῖται καὶ πρὸς τοῖς ἀνθρώποις ὁμοία τις ὁρμή, ἣτις παρέχει αὐτοῖς ὄρεξιν παράδοξον πρὸς πρᾶγματα, πρὸς τὰ ὅποια ἄλλως μεγάλην αἰσθάνονται ἀηδίαν.

Αἱ περιπτώσεις αὗται παρατηροῦνται εἰς ἀσθενείας, μετὰ βεβαιότητος δὲ εἰς ἐγκυμοσύνας γυναικῶν, κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ὁποίων συνήθως ἔχουσι ὄρεξιν ἀμάχητον νὰ φάγωσι πρᾶγματα, ἅτινα ἄλλοτε ἀηδίαν προξενούσιν αὐταῖς. Ὅτι δὲ ἡ ὄρεξις αὕτη, ἣτις συνήθως προέρχεται ἐκ διαφωνίας τοῦ νευρικοῦ συστήματος, ὀδηγεῖται πάντοτε ὑπὸ ὀρθοῦ ὁρμεμφύτου, δὲν ἀποδεικνύεται μετὰ βεβαιότητος ἐν τοσοῦτῳ εἶνε γνωστὸν, πόσον βλαπτικῶς ἐπιδρᾷ πρὸς ἐγκύους γυναῖκας ἢ ἄρνησις τοῦ ἐπιθυμητοῦ, καὶ πόσον εἰς τὰς πλείστας τῶν περιπτώσεων ἢ πραγματοποίησις τῆς ἐπιθυμίας των δὲν συνοδεύεται ὑπὸ βλαπτικῶν συνεπειῶν, μάλιστα δὲ ἡ συνήθως παρα-

Παράδοξον δὲ εἶνε, ὅτι τότε εἰς τὸ ζῷον τὸ ὁρμέμφυτον ὄρεξις τῶν ἐγκύων πρὸς κλωβίαν καὶ ἄσβεστον ἔχει ὀρθὸν λόγον, διότι αἱ οὐσαὶ αὗται χρησιμεύουσι πρὸς κατασκευὴν τῶν ὀστέων τοῦ ἐμβρύου.

Τὸν τοῦτο εἶνε λίαν εὐνοϊκόν, ὅταν τοῦτο εὐρίσκεται ἐν φυσικῇ καταστάσει, ἐνῶ ζῷα ἐξημερωθέντα παρασύρονται ὑπὸ τῆς λιχνηίας (λιχουδίας) νὰ τρώγωσι πολλὰς βλαπτικὰς τροφάς· Ὡσαύτως τὰ ζῷα τότε μόνον αἰσθάνονται κηδὶαν πρὸς διλητήριον, ὅταν τοῦτο ἐν φυσικῇ εὐρίσκεται καταστάσει, διότι ἄλλως, ὡς πολλὰ διδάσκουσι παραδείγματα, τροφὰι τεχνητῶς δηλητηριασθεῖσαι τρώγονται καὶ ὑπὸ τῶν ζῷων, χωρὶς νὰ δύναται τὸ ὁρμέμφυτον νὰ τὰ προφυλάξῃ ἐκ τούτων.

Ἐκ τούτων ἐξάγεται τὸ πόρισμα, ὅτι τὸ ὁρμέμφυτον εὐρίσκεται ἐν ἀρμονίᾳ μετὰ τῆς φυσικῆς τῶν ζῷων καταστάσεως, ἐξερχομένων δὲ τούτων ταύτης παύει καὶ ἡ προνοητικὴ τῆς φύσεως καθοδήγησις.

Ἐπίσης λίαν ἐνδιαφέρον καὶ αἰνιγματώδες εἶνε καὶ τὸ ὁρμέμφυτον τὸ καθοδηγοῦν πολλὰ τῶν ζῷων πρὸς **ὀύλεξιν** καὶ **ἀποθησαυρισμὸν** τροφῶν. Ἀδύνατον τοῦτο νὰ προέξηται ἐκ τῆς προνοίας τῶν ζῷων διὰ τὰς ἀπόρας τοῦ ἔτους ὥρας, διότι καὶ νεαρὰ ζῷα, ἅτινα δὲν εἶδον εἰσέτι χειμῶνα, συλλέγουσι τροφὰς διὰ τὸν ἐπερχόμενον χειμῶνα. Προσέτι ζῷα, ἅτινα ζῶσιν ὑπὸ τὴν φροντίδα τῶν ἀνθρώπων, ἔχουσι τὴν κλίσην, πολλὰς νὰ φυλάττωσιν ἐκ τῶν τροφῶν, τὰς ὅποιας λαμβάνουσι, καὶ μάλιστα γίνεται τοῦτο εἰς ἐκείνην τοῦ ἔτους τὴν ὥραν, καθ' ἣν τοιαῦτα ζῷα ἀσχολοῦνται ἐν ὑπαίθρῳ νὰ συλλέγωσι τὴν προμήθειαν.— Ἀλλοχοῦ θέλομεν περιγράψαι ὁμοίον τι ὁρμέμφυτον, ὅπερ ἀφορᾷ τὴν φροντίδα διὰ τὴν θρέψιν τῶν ἀπογόνων, ὁρμέμφυτον, ἔτι μᾶλλον θαυμαστόν, ὡς παρατηρούμενον εἰς ζῷα, ἅτινα οὐδέποτε βλέπουσι τὰ τέκνα των, διότι ταῦτα κατὰ τὸ ἔαρ ἐκλείζονται ἐκ τοῦ ὠαρίου των, ἐνῶ οἱ γονεῖς αὐτῶν ἔχουσι ἤδη ἀποθάνει κατὰ τὸ προηγούμενον φθινόπωρον.

Εἰς τὰ γνωστότατα ζῷα, ἅτινα ἔχουσι τὸ ὁρμέμφυτον νὰ συλλέγωσι τροφὰς, ἀνήκει ὁ **ὀκίουρος**, οὗτινος οἱ παιγινώδεις τρόποι καὶ ἡ εὐκίνησις εἶνε παροιμιώδεις. Μετὰ προθυμίας ἀξιοθαυμάστου τὸ ζῷδιον τοῦτο ἀσχολεῖται κατὰ τὸ φθινόπωρον, νὰ συλλέγῃ ἐντὸς κοιλοτήτων τῶν δένδρων κάρυα καὶ βαλάνους. Ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ δὲ δὲν ἀρκεῖται εἰς μίαν καὶ μόνον ἀποθήκην, ὡς δυναμένην ἕνεκα τυχαίου τινὸς συμβεβηκότος νὰ καταστραφῇ, ἀλλὰ παρασκευάζει πολλὰς τοιαύτας ἐπὶ διαφόρων θέσεων. Ἄν δὲ καὶ ἡ ὄψις τοῦ τοπείου, ἐν ᾧ διαιτᾶται ὁ **ὀκίουρος**, κατὰ τὸν χειμῶνα οὐσιωδῶς ἀλλοιοῦται, τὸ ζῷον γινώσκει κάλλιστα νὰ ἀνευρίσκη τὰς ἀποθήκας του, ὡσαύτως λαμβάνει ἀνάγκην νὰ καταφύγῃ εἰς τινὰ τούτων.

Προτιθέμενοι βραδύτερον νὰ περιγράψωμεν τὸν τρόπον, καθ' ὃν συλλέγουσι τὰς τροφὰς τῶν ζῷων κατὰ μεγάλην κοινωνίαν (μύρμηκες, μέλισσαι), περιορίζομεθα ἐνταῦθα ν' ἀναφέρωμεν ζῷα τινὰ, ἅτινα ὑπὸ τοῦ ὁρμεμφύτου ὠθούνται, νὰ συλλέγωσι καὶ ἀποθησαυρίζωσι τὰς τροφὰς των ἐντὸς κατοικιῶν, ἃς ταῦτα ἐφοδοῦμεσαν.

(*) Περί ἀγρευτικῶν τῶν ζῷων τεχνασμάτων παρὸλ. Προμηθ. Β', σελ. 93.

Παράδειγμα τοιοῦτο παρέχει ὁ λεγόμενος **μυξός**, ζῴδιόν τι ὅμοιον πρὸς τὸν **μῦν** (μέγαν ποντικόν), ὅπερ ζῆ ἐντὸς τῶν ἀγρῶν. Τὸ ζῷον τοῦτο, οὐτινος ἢ μετὰ ἐπιμελείας τῶν τροφῶν σύλληξις εἶνε παροιμιώδης, οἰκοδομῆ ἐν τῇ γῇ ἀναγκαιωτάτην κατοικίαν, δύο ἔχουσαν τὰς εἰσόδους. Τούτων ἢ μὲν, χρησιμεύουσα ὅπως εἰσέρχεται καὶ ἐξέρχεται τὸ ζῷον, εἶνε καθέτως ἐν τῇ γῇ ὠρυγμένη, ἢ ἑτέρα δὲ χρησιμεύουσα πρὸς ἐξαγωγὴν χώματος καὶ ἀχρήστων οὐσιῶν, καταλήγει λοξῶς πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἀμφότεραι αἱ εἰσοδοὶ ἀγοῦσι πρὸς σειρὰν σπηλαίων, μετὰ μεγίστης κομψότητος στρογγύλως καμαρωμένων καὶ συχνοικονούντων μετ' ἀλλήλων διὰ στενῆς διόδου, δίχην στοᾶς. Εἰς τῶν θαλάμων τούτων, ἐμπεριέχων κλίνην ἐκ ζηροῦ χόρτου, εἶνε ἡ κυρία τοῦ πλουσίου μυξοῦ ὡς κατοικία, αἱ ἄλλαι δὲ κοιλότητες χρησιμεύουσι ἀποθήκαι καὶ ἐμπεριέχουσιν τοσαύτας τροφάς, ὥστε τὸ ζῷον δύναται νὰ τρέφηται καθ' ἅπασαν τὴν διάρκειαν μακροῦ χειμῶνος. Λέγεται δὲ ὅτι εἰς τὴν φωλεάν του μεταφέρει τὸ μουσιδὲς τοῦτο ζῷον (*Cricetus trumentarius*) ὑπὲρ τὸ ἑκατόλλιτρον σίτου, καὶ διὰ τοῦτο εἶνε λίαν βλαπτικόν. Ἐκτὸς δὲ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων κερπῶν τρώγει καὶ ἄλλα μικρὰ ζῷα, δὲν φεῖδεται οὐδ' αὐτοῦ τοῦ ὁμοίου του.

Οὐχὶ ὅμως καὶ πάντα τὰ ζῷα, ὧν ἡ διατροφή κατὰ τὸν χειμῶνα λίαν δύσκολος, ἔχουσι τὸ ὀρμέφυτον νὰ συλλέγωσι τροφάς. Ἡ φύσις ταῦτα ἐπροίκισε δι' ὀρμεμφύτου ἄλλου εἶδους, δι' οὗ αὐτὸ τὸ τῶν ζῷων τούτων σῶμα εἰς ἀποθήκην τροφῶν μεταβάλλεται καὶ καθοδηγοῦνται ταῖτα κατὰ τὸ θέρος τοσαύτην ποσότητα τροφῶν νὰ τρώγωσιν, ὥστε καθ' ἅπαντα τὸν χειμῶνα, καθ' ὃν διαρκῶς κοιμῶνται, νὰ διατηρῶσι τὸ σῶμά των, ἐκ τούτων κατακλίσκοντα.

Κατὰ τὴν διάρκειαν δὲ τοῦ ὕπνου τούτου (**χειμωρία νάρκη**) τὸ ζῷον ζῆ καὶ ἀναπνέει, καὶ μόνον ἡ ζωὴ αὐτοῦ κατέστη βραδυτέρα, διότι τὸ αἷμα αὐτοῦ κυκλοφορεῖ βραδύτατα καὶ ἡ ἀναπνοὴ του εἶνε ἀνεπισίθητος. Ὡς ἐκ τούτου εἰς τὰ ζῷα ταῦτα λαμβάνει χώραν ἀθηνεστάτη ἀντικαταλλαγὴ τῆς ὕλης ἀρκεῖ δὲ ἡ τοῦ σώματος τῶν πιμελῆ (πῆχος), ὅπως διατηρήσῃ τὴν ζωὴν των, ἄχρις οὗ ἡ θερμότης τὸ ἐξηγεῖρη τοῦ ὕπνου, ἥτις πάλιν παρέχει αὐτῷ νέαν τροφήν ἄφθονον.

Τὰ ζῷα, ἅτινα περιπίπτουσιν εἰς χειμερινὰν νάρκην, κατακλίνονται εὐσάρκα καὶ παχύτατα, ἐξεγείρονται δὲ τοῦ ὕπνου ἐντελῶς κάτισχυα, διότι δὲν φέρουσι πλέον ἐν τῷ σώματι των τὴν τῶν τροφῶν ἀποθήκην. Τὸ γνωστότατον ἐκ τῶν ζῷων τούτων εἶνε ὁ **ἀρκτόμυς** τῶν Ἄλπεων (*Arctomys marmota*) ἀνήκων εἰς τοὺς σκιούρους, εἰς οὓς καὶ ὁ **κύνομυς** τῶν λειμῶνων τῆς Β. Ἀμερικῆς. Οὗτος, συλλαμβανόμενος ἐν τῇ φωλεᾷ του ὑπὸ παιδίων τῆς Σαβοΐας, ἐνῶ κοιμᾶται, ἐξεγείρεται τοῦ ὕπνου του διὰ θερμάνσεως καὶ διατηρεῖ τὴν εὐθυμίαν του, ἐφ' ὅσον ὑπάρχει θερμότης, ἐκμυθάνει δὲ πλείστα παιγνίδια καὶ διὰ τοῦτο ἐν Γαλλίᾳ περιφέρεται εἰς τὰς ὁδοὺς πρὸς διασκεδάσιν. Οὐκ ὀλίγον εἶναι γνωστὴ καὶ ἡ **ἄρκτος**, ἥτις ἐπίσης ἔχει τὸ ὀρμέφυτον νὰ συλλέγῃ ἐν τῷ σώματι αὐτῆς με-

γάλην ποσότητα πιμελῆς, ἣν καταλίσκει ἐν ᾧ κοιμᾶται ἐν τῇ φωλεᾷ της.

Καὶ ἡ τάσις πολλῶν ζῷων ἀποδημῶσιν, εἶνε ἐπίσης ὀρμέφυτον, ὅπερ μεγάλην πρὸς τὴν τροφήν αὐτῶν ἔχει σχέσιν. Ἡ ἀνάγκη πρὸς τροφήν ὠθεῖ τὰ ζῷα ἐκ ψυχρῶν τόπων πρὸς θερμούς, ἐν οἷς δὲν ὑπάρχει ἔλλειψις. Ἡ πρὸς ἀποδημίαν λοιπὸν τάσις ἀντικαθιστᾷ τὸ ὀρμέφυτον τῆς συλλέξεως τροφῶν εἴτε ἐντὸς τεχνητῶν ἀποθηκῶν, εἴτε ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν σώματι. Κατὰ τὴν ἀποδημίαν δὲ τῶν ζῷων λαμβάνουσι χώραν περιεργα φαινόμενα, ἅτινα εἰδικώτερον θέλομεν ἐξετάσει ἄλλοτε.

(Ἐκ τῶν τοῦ Βερνστάιν.)

K. ΜΗΤΣΟΠΟΥΛΟΣ

C. MALLET

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΙΩΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ

κατὰ μετάφρασιν

ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Δ. ΒΑΛΒΗ.

Θ Α Λ Η Σ

Ἡ Εὐσέβιος, ἐν τῇ **Εὐαγγελικῇ** αὐτοῦ **προπαρο-δευῆ**, διδάσκει ἡμᾶς ὅτι ἐκ τῶν ἱστορικῶν οἱ μὲν τὴν Φοινικὴν ὀρίζουσιν ὡς πατρίδα τοῦ Θαλήτος, ἕτεροι δὲ τὴν πόλιν τῆς Ἰωνίας Μίλητον. Οὕτως αἱ μαρτυρίαι οὐδόλως συμφωνοῦσι περὶ τοῦ τόπου τῆς καταγωγῆς τοῦ πατρὸς τῆς Ἰωνικῆς φιλοσοφίας. Κατὰ τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Πλάτωνα, ὡς καὶ κατὰ τὸν Δημόκριτον παρὰ Διογένη τῷ Λαέρτιῳ, ὁ Θαλῆς ἐγεννήθη ἐν Φοινίᾳ, ἔσχε δὲ πατέρα μὲν τὸν Ἐξάμιον, μητέρα δὲ τὴν Κλεοβουλίνην, ἀμφοτέρους ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Θελιδῶν, τῆς εὐγενεστάτης ἐκ τῶν ἐγχωρίων, καταγομένης ἐκ τοῦ Κᾶδμου καὶ τοῦ Ἀγήνορος. Βραδύτερον, καταλιπὼν τὴν Φοινικὴν, ἦλθεν εἰς τὴν Μίλητον τῆς Ἰωνίας, ὅπου ἐπολιτογραφήθη. Ἔτεροι ἱστορικοὶ, κατὰ Διογένη τὸν Λαέρτιον, δέχονται ὅτι ὁ Θαλῆς ἐγεννήθη ἐν Μιλήτῳ. Οἱ ἱστορικοὶ ἢ οἱ βιογράφοι οὐδεμίαν προσάγουσιν ἀποδείξιν δυναμένην νὰ λύσῃ ἀναμφιλύκτως τὸ ζήτημα τοῦτο. Ἄλλ', ἐν ἔλλειψι θετικῶν τεκμηρίων, ἡ γνώμη τοῦ Πλάτωνος, ὅστις, καθ' ὅλον αὐτοῦ τὸν φιλοσοφικὸν βίον εἴτε ὡς μαθητῆς τοῦ Σωκράτους, εἴτε ὡς θεμελιωτῆς τῆς Ἀκαδημίας, εὐρίσκετο ἐν ἐπικοινωνίᾳ μετὰ πλείστων Ἰώνων φιλοσόφων ἢ σοφιστῶν, καὶ πρὸ πάντων ἡ γνώμη τοῦ Ἡροδοτοῦ καὶ τοῦ Δημοκρίτου, οἵτινες ἀμφότεροι ὑπῆρξαν, κατὰ προσέγγισιν ὀλίγων ἐτῶν, οἱ σύγχρονοι τοῦ Θαλήτος, φαίνεται ἡμῖν μείζονα κεκτημένη ἀξίαν, ἢ τῶν ἱστορικῶν ἢ βιογράφων, οὓς Διογένης ὁ Λαέρτιος οὐδὲ κἄν ὀνομαστὶ ἀναφέρει. Γεννηθεὶς λοιπὸν, κατὰ πάσας τὰς πιθανότητας, ἐν Φοινίᾳ, εἶτα δὲ ἀποκαταστὰς ἐν Μιλήτῳ, ἐν ἣ τὸ δικαίωμα τῆς πολιτείας, ὅπερ ἔλαβε, συνενούμενον μετὰ τῶν σχέσεων, ἃς ἡ οἰκογένεια τοῦ Θαλήτος εἶχεν ἐκεῖ συνδέσει, ἠδύνατο νὰ καλέσῃ αὐτὸν εἰς πολιτικὰ ἀξιώματα, ὁ Θαλῆς ἀπεποιήθη, νέος ἔτι,